

VENDIM
Nr.2, datë 25.1.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	Anëtar i “ “
Admir Thanza	Anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	Anëtare e “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “

me sekretare Enina Mullaj, në datën 17.11.2011 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen nr. 49/24 Akti, që i përket:

KËRKUES: Agron Bukaçi

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi, si të papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimeve nr.15, datë 20.3.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër; nr.346, datë 15.12.2008 të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr.00-2009-315, datë 6.11.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes, Sokol Berberi, dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi ka marrë titullin “oficer” me urdhrin nr.78, datë 26.7.1998 të Ministrit të Mbrojtjes. Me urdhrin nr.816, datë 23.5.2007 të Ministrit të Mbrojtjes, ai është emëruar në detyrën e komandantit të togës së tretë xheniere në Kompaninë e Mbështetjes Rajonale Shkodër. Kërkuesi nuk është paraqitur për të marrë detyrën deri në datën 12.6.2007, datë në të cilën është mbajtur procesverbali i mosparaqitjes në detyrë. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Shkodër (seksioni ushtarak) e ka akuzuar kërkuesin fillimisht për veprën penale të “dezertimit të kuadrit komandues” por më pas, gjatë shqyrtimit gjyqësor ka kërkuar paraprakisht ndryshimin e akuzës në “mosparaqitje e oficerëve dhe nënoficerëve aktivë”, të parashikuar nga neni 37/1 i Kodit Penal Ushtarak (KPU), për arsye se kërkuesi, në bazë të shkresës nr.86, datë 12.2.2008 të komandës pranë repartit ushtarak nr.1810, rezultonte i emëruar si oficer pranë këtij reparti.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër nuk ka mundur ta gjejë kërkuesin, ndaj i ka caktuar atij një mbrojtës kryesisht. Pas përfundimit të shqyrtimit gjyqësor, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, me vendimin nr.15, datë 20.3.2008, ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprës penale të “mosparaqitjes së oficerëve dhe nënoficerëve aktivë” të parashikuar nga neni 37/1 i KPU-së dhe e ka dënuar me 2 (dy) muaj burgim.

3. Kërkuesi ka ushtruar ankim ndaj vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër dhe Gjykata e Apelit Shkodër, pasi ka shqyrtuar pretendimet e kërkuesit, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr.15, datë 20.3.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër dhe ndryshimin e masës së dënimit në 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë gjobë.

4. Pas paraqitjes së rekursit nga ana e kërkuesit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomën e Këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se i mungonte nënshkrimi i mbrojtësit.

5. **Kërkuesi** i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (në vijim “Gjykata”), ku kërkon

shfuqizimin e vendimeve nr.15, datë 20.3.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër; nr.346, datë 15.12.2008 të Gjykatës së Apelit Shkodër; nr.00-2009-315, datë 6.11.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, për arsye se cenojnë të drejtën e tij kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës.

6. Më konkretisht, kërkuesi pretendon se:

i) Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër e ka zhvilluar procesin gjyqësor në mungesë dhe me avokat të caktuar kryesisht; vendimi i kësaj gjykate është i pabazuar në ligj;

ii) Gjykata e Apelit Shkodër nuk ka analizuar siç duhet faktet;

iii) Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, duke mos pranuar rekursin e panënshkruar nga mbrojtësi, i ka mohuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor.

7. **Subjekti i interesuar**, Prokuroria e Përgjithshme, nuk ka paraqitur me shkrim parashtrime në lidhje me çështjen, objekt i këtij shqyrtimi.

II

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

8. Gjykata çmon se kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/g të Kushtetutës; *ratione temporis*, duke pasur parasysh se kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2 e ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, si dhe *ratione materiae*, pasi shqyrtimi i pretendimit se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë i ka mohuar atij të drejtën e aksesit në gjykatë, duke mos pranuar rekursin për arsye të mungesës së nënshkrimit të mbrojtësit, është në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për pretendimin për cenimin e të drejtës për t’iu drejtuar Gjykatës së Lartë (e drejta e aksesit)

9. Neni 31/ç i Kushtetutës parashikon se gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij, të komunikojë lirisht dhe privatisht me të, si dhe t’i sigurohet mbrojtja falas, kur nuk ka mjete të mjaftueshme. Neni 43 i Kushtetutës parashikon: “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.”

10. Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimues, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në Kodin e Procedurës Penale (KPP), nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Shqyrtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë (shih vendimin nr.21, datë 24.7.2006 të Gjykatës Kushtetuese). Gjykimi në Gjykatën e Lartë, në dallim nga procedurat e gjykimit që zhvillohen në gjykatat e zakonshme, ka si veçori paraqitjen vetëm të argumenteve ligjore. Kompleksiteti i procedurave të gjykimit në Gjykatën e Lartë konfirmohet edhe nga dispozitat ligjore që sanksionojnë se palët duhet të përfaqësohen në këtë gjykim nga avokati. Prandaj, shqyrtimi nga Gjykata e Lartë kryesisht i çështjeve të ligjit, jo vetëm që e justifikon plotësisht përfaqësimin me avokat në seancat dëgjimore, por për më tepër, bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale (shih vendimin nr.5, datë 4.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese).

11. Gjykata vlerëson se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon *inter alia* se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen, me pasojë mospranimi, nga mbrojtësit, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t’iu drejtuar asaj gjykate. Fjalja e parë e nenit duhet lexuar së bashku me fjalinë e dytë. Neni 435/2 i KPP-së ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Rekursi është akti procedural, në të cilin parashtrihen shkaqet, për të cilat kundërshtohet një vendim sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohej e drejta për akses në këtë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale, për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë, ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të

drejtat që parashikon procedura penale (*shih vendimin nr.38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që disiplinojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407-421 të KPP-së), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuesi ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë.

13. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i tij. Kolegji Penal ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se rekursi i paraqitur nga kërkuesi nuk përmbante nënshkrimin e mbrojtësit, sipas kërkesave të nenit 435/2 të KPP-së. Gjykata çmon se, në vështrim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka interpretuar nenin 435/2 të KPP-së në mënyrë të ngushtë dhe të shkëputur nga fryma e Kushtetutës dhe nga fjalia vijuese e kësaj dispozite procedurale. Nga materialet e paraqitura para Gjykatës Kushtetuese nuk rezulton që Kolegji Penal të ketë vlerësuar detyrimin e sekretarisë gjyqësore përkatëse dhe veprimet e saj për plotësimin e kërkesës formale për nënshkrimin e rekursit nga mbrojtësi i kërkuesit.

14. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi), duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesi, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, i ka cenuar atij të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

C. Për pretendimet e tjera

15. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër e ka zhvilluar procesin gjyqësor në mungesë dhe me avokat të caktuar kryesisht. Gjykata konstaton se, nga përmbajtja e dokumenteve të administruara në dosjen gjyqësore, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër, pas njoftimeve të njëpasnjëshme që i ka dërguar kërkuesit për t'u paraqitur në gjykatë dhe pas përpjekjeve për të gjetur vetë kërkuesin, i ka caktuar atij avokat kryesisht, në përputhje me nenin 141/1 të KPP-së.

16. Gjykata, në lidhje me pretendimet e tjera të kërkuesit se Gjykata e Apelit Shkodër nuk ka analizuar siç duhet faktet dhe vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër është i pabazuar në ligj, vlerëson se këto pretendime janë haptazi të pabazuara, pasi kanë të bëjnë me zbatimin e ligjit material dhe vlerësimin e fakteve nga ana e gjykatave të zakonshme. Në jurisprudencën e saj Gjykata e ka ripohuar qëndrimin e saj të konsoliduar se mënyra e vlerësimit të provave dhe, në parim, mënyra e zbatimit të ligjit material është atribut i gjykatave të zakonshme (*shih vendimet nr.23, datë 17.5.2011 dhe nr.106, datë 1.8.2001 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Përfundimisht, Gjykata arrin në konkluzionin se kërkuesit i është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë, si një standard kushtetues i procesit të rregullt ligjor.

PËR KËTË ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134 pika 1 shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr.00-2009-315, datë 6.11.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Petrit Plloçi, Vladimir Kristo, Admir Thanza, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj